

О. В. Прудникова, доктор філософських наук

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА І ФОРМУВАННЯ «ЛЮДИНИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ»

Проаналізовано інформаційну культуру особистості як умову успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві. Обґрунтовується, що сучасна людина стає немислимою без інформаційних технологій, які справляють величезний вплив на все її існування – як біологічне, так і соціальне. Показано, що інформаційна техніка таїть у собі не лише гуманістичні можливості, а й може здійснювати негуманістичний вплив на особистість і суспільство в цілому.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційна культура, інформаційні технології, особистість.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку цивілізації характеризується тим, що жодна сфера буття людини не може нормально функціонувати й розвиватися без своєчасного й повного забезпечення необхідною інформацією, вміння її швидко, якісно й адекватно сприймати, зберігати, обробляти, використовувати і передавати. Інформація завжди впливала як на формування особистості, її світогляд, стереотипи поведінки, ступінь громадської активності та загальну культуру, так і на функціонування різних соціальних груп і суспільства в цілому. У ситуації, що складається сьогодні, виникла необхідність у глибокій розробці категорії «інформаційна культура» і проблем, пов'язаних із формуванням інформаційного суспільства.

Існуючі публікації з проблем інформаційної культури та формування людини нового типу демонструють наявність величезного емпіричного матеріалу, значущість цієї проблеми, підвищення її ролі в системі управління суспільними процесами. Ці проблеми намагаються вирішити як фахівці в галузі інформатики, кібернетики, педагогіки, психології, так і в галузі філософії, щоправда, останні – суттєво менше.

Результати аналізу наукових джерел і публікацій свідчать, що, незважаючи на досить солідну їх кількість, сутнісний аспект цієї проблеми опрацьований ще недостатньо. Дослідники в даній царині зазвичай концентрують увагу на технологічних і психологічних аспектах проблеми взаємозв'язку людини й інформаційного суспільства. Тому в даній статті зроблена спроба окреслити в найзагальнішому вигляді ключові філософські питання сутності й особливостей формування людини в умовах становлення інформаційного суспільства, що і є **метою** статті.

Виклад основного матеріалу. Згідно з авторською концепцією, однією з ланок, що об'єднує всю суспільну систему, є людина, котра водночас виступає як суб'єктом, так і об'єктом соціальних інтересів, потреб та духовно-моральних цінностей, ідеалів, переконань і прагнень. Безпосередньо пов'язані з інформаційною сферою моральні цінності істотно впливають на поведінку й діяльність людини, формують усю систему її індивідуально-суспільних відносин. Саме людина як найвища соціальна цінність акумулює в основних формах своєї життєдіяльності й інформаційно фіксує взаємозв'язок матеріального й духовного, відображаючи в цілісному вигляді життя як об'єктивну реальність, де виявляються її внутрішньо взаємозалежні інтереси, моральні цінності, ідеали, її культура, релігійні вподобання та суб'єктивне розуміння сенсу життя. Суспільство стає тією універсальною матеріально-духовною сферою, в якій особистість реалізує себе цілісно. Водночас, як справедливо зазначає О. Дзьобань, разом із соціально-економічними та політичними трансформаціями інформаційного суспільства відбувається процес переоцінки духовних цінностей, формування принципово нових засад моралі [1, с. 188]. Усе це, як указувалось у попередніх авторських публікаціях [2–4], ускладнює процес формування інформаційної культури особистості в нинішніх інформаційних умовах.

Формування нової людини – «людини інформаційної» – це одна з базисних характеристик інформаційного суспільства. У цій характеристиці особливо важливим і значущим є те, якою повинна бути особистість в умовах інформатизації. В умовах розгортання інформатизації кожне з діалектично взаємозв'язаних начал людини – фізичне, психічне й соціальне – вимагає спеціального врахування, оскільки тільки в цьому випадку нові можливості інформаційного суспільства можуть бути повною мірою використані для розвитку людини. Без урахування специфіки цих начал людини інформатизація здатна викликати негативні суспільні наслідки [5].

Кожна людина, вступаючи в суспільні відносини, одержуючи й передаючи певну інформацію, впливається в дане суспільство шляхом засвоєння й дотримання тих норм і правил, які історично в ньому склалися. І природно, що питання про роль суспільства в житті людини, так само як і питання про роль людини в житті суспільства, цікавить не одне покоління дослідників.

Для дослідження сутності сучасного інформаційного суспільства необхідно визначити склад і структуру знань, умінь і навичок, що визначають інформаційну культуру особистості.

У цьому контексті цікавою уявляється точка зору Н. Семенюк, згідно з якою інформаційна культура особистості як умова успішної адаптації людини до життя в інформаційному суспільстві еволюціонує в суспільство знань. Н. Се-

менюк зазначає, що у новій парадигмі освіти значне місце займає інформаційна складова, яка має принципово важливе значення як для тих, хто вчить, так і для тих, хто навчається. Відповідно в останні роки в усьому світі серйозну увагу почали приділяти інформаційній підготовці особистості. Така підготовка повинна орієнтуватися не лише на навчання прийомам раціональної роботи з книгою, алгоритмам інформаційного пошуку, ліквідації комп'ютерної неграмотності, освоєнню гіпертекстових, мультимедійних та інших інформаційно-комунікаційних технологій. У цьому контексті справедливим уявляється твердження Н. Семенюк стосовно необхідності цілеспрямованої й комплексної підготовки людини, що включає широкий спектр не тільки інформаційних знань, умінь і навичок, а й інформаційних компетенцій, пов'язаних із пошуком, вилученням та критичним аналізом інформації, здатністю самостійно добувати і виробляти нові знання. Важливою ланкою, що поєднує всі компоненти інформаційної культури, є інформаційний світогляд. Інформаційний світогляд – система узагальнених поглядів на інформацію, інформаційні ресурси, інформаційні системи, інформаційні технології, інформатизацію, інформаційне суспільство та місце людини в ньому, на ставлення людей до навколишнього інформаційного середовища, а також обумовлені цими поглядами їх переконання, ідеали, принципи пізнання і діяльності [6, с. 294].

Інформаційне суспільство як суспільство нового типу має низку особливостей у порівнянні з попередніми типами суспільств. Відбувається різке збільшення кількості інформаційних потоків і технічних засобів, що не тільки забезпечує циркуляцію інформації в суспільстві, а й забезпечує життєздатність інформаційного суспільства, виявляє нові проблеми і труднощі у взаємодії різних соціальних груп. Соціальні комунікації і соціальна взаємодія в цілому відбуваються тепер по-іншому, аніж двадцять або тридцять років тому. У різних сферах людської діяльності спостерігаються процеси інтеграції, що спричиняють процес глобалізації. З'являється єдина глобальна комунікаційна система, що забезпечує людство великими обсягами досяжної інформації. Зміни у сфері виробництва, у культурному середовищі, у мовному середовищі спричиняють зміну в моделях поведінки людини. І ці моделі повинні бути осмислені й прийняті людиною передусім на культурному рівні.

Історично людині властива незнищенна потреба в інформації, не завжди усвідомлена кожним з нас окремо, але органічно притаманна людському суспільству в цілому. Не тільки здатність сприймати й обробляти інформацію, а й відчуття в ній потреби, часом такої ж потужної, як і потреба в одязі, їжі, виділяють людину з усіх представників живої природи. У зв'язку з цим інформаційна культура є свого роду стандартом, показником рівня розвитку особистості, її освіченості, грамотності.

Формування інформаційної культури тільки через вивчення інформатики виявляється недостатнім, оскільки обмежує поняття технічними та програмними засобами інформатизації. Разом з тим рівень інформаційної культури людини буде в перспективі визначати перш за все базисні знання та вміння у сфері пошуку та семантичної обробки інформації. Тому і ставиться питання про те, що саме вони мають стати предметом особливої уваги освітніх установ як проблеми, що має загальнодержавне значення як фундамент і універсальний засіб будь-якої стратегії та безпеки.

Проблема має таке значення у зв'язку зі зростанням обсягів інформації і можливістю засвоєння інформації окремою людиною. І наскільки високим є рівень загальної культури людини інформаційного суспільства [7], настільки високим є рівень культури споживання інформації, а значить, і рівень інформаційної культури.

Індивід же, виступаючи в ролі активного учасника інформаційної взаємодії, не стільки виробляє соціальну інформацію, скільки споживає й передає її. Люди вступають у багатопланові відносини, зумовлені характером їхньої праці, місцем у суспільстві, етносі, класі, соціальній групі, їх статтю, віком, розміром і типом пункту проживання, рівнем освіти, географією проживання та іншими факторами. У межах авторської концепції здійснення цих відносин розуміється як неминуче пов'язане з виробленням та реалізацією системи ціннісних орієнтацій по відношенню до тих чи інших сторін соціального середовища, його властивостей, існуючих у ньому думок, установок тощо.

Сьогодні багато філософів ведуть мову про антропологічну катастрофу, яка безпосередньо пов'язана з руйнуванням і розпадом достовірно людського в людині, з негативними змінами в її природі й духовному світі, з глибокою і тотальною кризою людини, пов'язаною передусім з кризою інформаційної культури. Ця криза, яка багато в чому стала наслідком віртуалізації людського життя, веде до втрати людиною підстав свого існування – природних, соціальних, культурних та інших, до зникнення самої перспективи до існування.

Чому виникла проблема пошуку нових вимірів людини? Очевидно, перш за все тому, що в традиційних вимірах (біологічному, соціальному, психологічному, синергетичному) не вдається створити про неї адекватного уявлення, яке дозволило б ефективно вирішувати життєво важливі для соціуму проблеми і забезпечити нормальний гармонійний розвиток суспільства в нових інформаційних умовах. Б. Юдін упевнений, що «безпосередня причина сьогоденішнього звернення до питання про природу людини – це перспективи, деколи зовсім близькі, але частіше віддалені, таких дій на людину, які здатні викликати в ній глибокі й радикальні зміни» [8, с. 113].

У численних наукових працях, присвячених інформаційній ері, здебільшого підкреслюється, що змінюються не тільки технологічна база й інформаційно-технологічні можливості людини, а й сама людина, її самосвідомість. Сучасна людина стає немислимою без інформаційних технологій, які справляють величезний вплив на все її існування – як біологічне, так і соціальне. Предметом дискусій стає лише те, що несуть ці зміни, і при всій суперечності точок зору практично всі вчені погоджуються в одному: особливу роль у сучасному світі й становленні нової людини відіграє інформаційна культура.

Відомий теоретик інформаційного суспільства Е. Тоффлер у своєму бестселері «Третя хвиля» розглядає «особистість майбутнього», котра глибоко вкорінена в динаміку соціокультурних перетворень. Він зазначає, що третя хвиля є продуктом драматичних змін рис, нав'язаних суспільством, – не нова людина, а новий соціальний характер [9]. А це означає, що відповідно до різноманітності, поліваріативності, багатоцентровості інформаційної соціальної системи особистість теж являтиме собою розмаїтість ролевих моделей і життєвих стилів, які визначаються передусім рівнем та багатством інформаційної культури особистості. Зрештою, поява «конфігуративного» чи «модулятивного Я» – це необхідність в умовах інформаційного суспільства. «Модульна людина» – це людина, яка здатна змінювати типи діяльності, може потенційно вписуватись у будь-які сфери соціальної системи: організації, угруповання, співтовариства, а також легко їх полишати, змінювати власні переконання. «Третя хвиля змінює природу ідентичності... Перехід до гетерогеннішого, диференційованішого суспільства передбачає те, що індивід... володіє великим вибором у самовизначенні. Прихід Третьої хвилі пов'язаний також із помітним прискоренням темпів соціальних та культурних змін, отже ідентифікації, які обираються, стають короткочаснішими, а люди приймають чи відмовляються від якихось компонентів своїх ідентичностей швидше, аніж будь-коли» [10, с. 281–282]. Тому «Третя хвиля найбільше винагороджує за пізнавальні здібності та освіту, а також людей, які здатні до швидкого пристосування, до змін... Вона винагороджуватиме людей допитливих, цікавих, які прагнуть з'ясувати, що відбувається, і впливати на те, що відбувається, людей, які здатні володіти собою в умовах хаосу та незрозумілості. Їй знадобляться люди, які... можуть не мати навиків у якійсь одній спеціальності, але володіють досвідом у деяких різних сферах і здатністю екстраполювати ідеї з однієї сфери в іншу. Вона буде винагороджувати індивідуальність та підприємливість» [10, с. 287].

Сьогодні становище людини в суспільстві не зменшило значення знань у житті людини, а, навпаки, збільшило, оскільки положення в суспільстві багато в чому визначається здатністю до обробки інформації. Усім, що має

людина зараз, вона зобов'язана вмінню сприймати й обробляти інформацію. Наскільки вміє і володіє людина навичками отримання, обробки та використання інформації, може сказати рівень її інформаційної культури. На формування стилю життя і зразків поведінки сучасної людини передусім впливає порядок комунікативних взаємодій і змін їх соціально-психологічних форм в умовах розвитку інформаційно-технічного світу [11–13].

Тут можна назвати хоча б таке джерело, як свідоме бажання суб'єкта взаємодії спотворити реальний стан справ, створити про нього неправильне уявлення, інакше кажучи, дезінформувати одержувача інформації, що виявляється у численних життєвих ситуаціях. У перебіг інформаційних потоків втручаються суб'єктивні чинники, адже інформацію збирають і передають люди, що володіють певними інтересами та емоціями. Наявність відправника, одержувача, каналу розповсюдження інформації і загальноприйнятої мови характеризує становлення інформаційної сфери, яку можна подати як певне віртуальне середовище, де поведінка людини змінюється незалежно від інформації про оточуючі її предмети об'єктивного світу, а від інформації, яка містить думку про ці об'єкти інших людей.

Концептуалізація розуміння природи інформаційної культури приводить до висновку, що важливою сполучною ланкою цих підходів до поняття інформаційної культури особистості є творчість [2]. Творчість є прерогативою вільної, здатної до саморозвитку особистості, є способом «особистісного» існування на противагу знеособленому, яке у своєму гранично «очищеному» вигляді вбиває особистість. Не існує знеособленої діяльності, це абстракція. В умовах життя особистісне й діяльнісне начала взаємно збагачують одне одного і можуть розвиватися тільки одне через одного.

Творча особистість реалізує сама себе, її не можна як будь-яку особистість сформувати, а можна тільки виховати. Про необхідність пріоритетного розвитку творчого мислення, більше того, про виховання такого мислення говорив ще класик психології та філософії Д. Дьюї, який стверджував, що «першим паростком у вихованні мислення є активність, особливо інтелектуальна» [14, с. 102].

Питання про зовнішній вияв творчого начала особистості фактично являє собою питання про одну зі сторін зовнішнього вияву креативності мислення особистості. Уявляється, що інтелектуальна активність і є одним із виявів творчого начала в діяльності особистості. Зовнішнім виявом інтелектуальної активності може бути, наприклад, інтелектуальна ініціатива, яку ми розуміємо як продовження розумової (інформаційної) діяльності за межами ситуативної заданості.

У контексті зазначеного В. Казанцева виділяє такі загальнометодологічні принципи формування інформаційної культури особистості: культурологіч-

ний, системний, діяльнісний, технологічний, принципи інтегративності та безперервності освіти [15].

Таким чином, можна стверджувати, що діяльнісний і особистісний підходи до поняття інформаційної культури особистості не суперечать один одному, а взаємно збагачують один одного. Сполучною ланкою між ними є творчість. Для виникнення та реалізації творчої діяльності необхідно формувати здатність до такої діяльності, що, у свою чергу, передбачає виховання креативного стилю мислення, наявність якого відрізняє інформаційно-культурну людину.

Людина в інформаційному суспільстві піддається впливам процесів інформатизації та змінюється під тиском інформаційних технологій. Сучасні технології, включаючись у середовище суспільних відносин, стають важливим чинником соціальних трансформацій, причому їх вплив на людину досить часто має яскраво виражений негативний характер. Як слушно вважають С. Дрожжина і І. Кобзар, сучасна інформаційна техніка може змінювати чи навіть руйнувати ціннісні пріоритети та життєвий світ людини у цілому, відволікати її від реалій життя, занурюючи у віртуальну реальність. Тобто в умовах інформаційного суспільства виникає новий спосіб існування культури – у віртуальній реальності [16]. Крім того, зафіксовані зміни у сфері духовної культури викликані не свідомими діями її творця – людини, а безособовою логікою технічного розвитку, процесами самоорганізації техногенного середовища. Наприклад, інформаційні технології, за допомогою структуризації інформації й забезпечення її доступності здійснюючи глибокі трансформації індивідуальної й масової свідомості, уніфікують соціальні практики, забезпечують включення людей у глобальний інформаційний обмін і стають інструментом психологічного тиску, насильницьки втручаючись в емоційно-вольову сферу людини. Аналогічної думки дотримується й А. Алехнович, зазначаючи, що відбувається «підрив екзистенційного улаштування присутності, оскільки екзистенціали турботи, страху, тривоги витісняються за межі рефлексії, елімінується переживання власного кінця та тимчасовості існування, приносячи заспокоєння й почуття безпеки; це світ позачасовості, точніше, сьогочасності – час онлайн, безпосереднє задоволення інформаційних потреб» [17].

У сучасному інформаційному суспільстві бурхливо поширюються сублімовані форми агресивності. Сьогодні агресія й насильство набули нового вигляду, соціальна агресія стала неминучим та закономірним результатом надмірно тривалого перехідного періоду, що супроводжується розвалом економічних зв'язків, надзвичайно глибоким соціально-економічним розшаруванням населення, регіональними конфліктами, різким падінням рівня життя, кризою мо-

ральності. Стало очевидним, як підкреслює О. Жидкова, що створення загальнопланетарного поля інформації, окрім прискорення взаємообміну культур і їх творчих змін, призводить до розхитування традиційних цінностей [18].

Необхідно відзначити, що людина стоїть на чолі всіх цих процесів, і наскільки вона є культурною, настільки розумними будуть зміни в суспільстві. Ось чому проблема інформаційної культури людини і суспільства виділяється як соціокультурна проблема.

Розглядаючи проблему особистості в інформаційній культурі, сучасні теоретики все більше схиляються до думки її виходу з-під впливу масовості, називаючи це однією з головних рис інформаційного суспільства. Зокрема, О. Костіна вказує на так звану «демасифікацію» та «персоналізацію», що є вираженням впливу особистісних факторів на генезу суспільства, підкріплюючи дане твердження визначенням місця людини, з одного боку, як головного суб'єкта виробництва, а з другого – як суб'єкта історії в цілому [19]. Мова йде про те, що в інформаційному суспільстві культура, за словами В. Окоркової, «отримує високий рівень інноваційності, починаючи характеризуватися демасифікацією, яка змінює систему цінностей та орієнтацію людини на психологічні, соціальні та етичні цілі життєдіяльності. Трансформація потреб та ціннісних орієнтирів людини в інформаційному суспільстві проходить у невід'ємному зв'язку з змінами у технологічному середовищі» [20, с. 191].

Таким чином, відносини людини з інформаційною технологією відрізняються не тільки складністю, а й суперечливістю. Інформаційна техніка таїть у собі не тільки гуманістичні можливості, але й може здійснювати негуманістичний вплив на особистість і суспільство в цілому. Будучи в руках людини потужним знаряддям осягнення світу, його посібником і засобом створення умов для творчої діяльності, інформаційна технологія разом з тим замінює традиційний вербальний спосіб усвідомлення світу аудіовізуальним пізнанням, створює у людини ілюзію занурення у штучний світ, світ чистої уяви, який сприймається як реально існуючий світ.

Розвиток інформаційно-обчислювальної техніки формує в суспільстві нові види професійної зайнятості, що пов'язано з розвитком інформаційної діяльності як самостійного виду інтелектуальної праці. Процеси розвитку інформаційної діяльності втягують сучасну людину в нове коло культурних взаємодій і багато в чому впливають на усвідомлення людиною свого місця в соціокультурній реальності. Загальною основою соціокультурної динаміки розвитку життєдіяльності сучасної людини виступають об'єктивні процеси її інтелектуалізації та технологізації.

Концептуально важливою вважається теза, що культурний рівень сучасної людини визначається її інформаційною культурою, а інформаційна культура

особистості, як культура взагалі, відображає активну творчу діяльність людини і, отже, розвиток самої людини як суб'єкта цієї діяльності. Оскільки йдеться про культуру інформаційну, значить, діяльність людини безпосередньо пов'язана з інформацією. Тобто інформаційна культура передбачає не тільки певні знання, а й певне прикладення цих знань для чого-небудь, у зв'язку з чим-небудь і вдосконалення їх у процесі тієї чи іншої діяльності, у тому числі діяльності, пов'язаної з інформацією. Причому саме прикладення й удосконалення знань є значущим лише у творчості, реалізованій у будь-якій сфері життєдіяльності людини. А тому мотиви творчості, мотиви цієї діяльності людини є природною психологічною компонентою такої характеристики особистості, як її інформаційна культура [15].

Розвивається і стрімко поширюється культура створення, обміну та споживання інформації. І людину необхідно підготувати до швидкого сприйняття й обробки великих обсягів інформації, оволодіння нею сучасними засобами, методами і технологією роботи. Нові умови роботи породжують залежність інформованості однієї людини від інформації, набутої іншими людьми. Тому вже недостатньо вміти самостійно накопичувати інформацію, а необхідно опанувати таку технологію роботи з нею, коли готуються і приймаються рішення на основі колективного знання. Це говорить про те, що людина повинна мати певний рівень культури щодо поводження з інформацією.

Отже, як **висновок** зазначимо, що сучасне суспільство висуває низку вимог до особистості стосовно рівня її інформаційної культури, серед яких: уміння адекватно формалізувати знання; адекватність інтерпретації формалізованих даних та використання нових інформаційних технологій у своїй життєдіяльності; спроможність ефективно використовувати сучасну комп'ютерну техніку та інформаційні технології, що сприяють формуванню парадигми інформаційної людини. Фундаментальний суспільний інтерес у цьому контексті полягає у формуванні світоглядної культури, стрижнем якої є інформаційна культура, яка органічно поєднує в собі культуру мислення й мовлення, культуру комунікацій, культуру організації праці, культуру роботи з інформацією у всіх її виявах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзьобань О. П. Філософія інформаційного права: світоглядні й загальнотеоретичні засади : монографія / О. П. Дзьобань. – Х. : Майдан, 2013. – 360 с.
2. Прудникова О. В. Інформаційна культура: концептуальні засади та світоглядний сенс : монографія / О. В. Прудникова. – Х. : Право, 2015. – 352 с.
3. Прудникова О. В. Інформаційна культура українського суспільства: цивілізовані стандарти та вітчизняні реалії / О. В. Прудникова // Філософія науки: традиції та інновації : наук. журн. – Суми, 2013. – № 2 (8). – С. 227–238.

4. Prudnikova O. V. Information as category of informative culture: to conceptualization of category / O. V. Prudnikova // *Nauka i studia.* – 2014. – № 5 (115). – С. 5–12.
5. Дзьобань О. П. Соціокультурний простір інформаційного суспільства як середовище буття сучасної людини / О. П. Дзьобань, С. Б. Жданенко // *Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого».* Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Х. : Право, 2014. – № 2 (21). – С. 12–21.
6. Семенюк Н. Необхідність інформаційного супроводу освіти впродовж життя / Н. Семенюк // *Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич.* – К. : ВІР УАН, 2013. – Вип. 78 (11). – С. 294–297.
7. Дзьобань О. П. Homo informaticus: до проблеми осмислення сутності / О. П. Дзьобань // *Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого».* Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. – Х. : Право, 2014. – № 1 (20). – С. 13–21.
8. Юдин Б. Г. Природа человека: конструктивизм против натурализма / Б. Г. Юдин // *Высшее образование в России.* – 2005. – № 5. – С. 113–121.
9. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер ; пер. с англ. К. Ю. Бурмистрова и др. – М. : АСТ, 2004. – 795 с.
10. Тоффлер О. Раса, власть и культура / О. Тоффлер ; пер. Н. Л. Поляковой // *Новая технократическая волна на Западе : сб. ст. : пер. / сост. и вступ. ст. П. С. Гуревича.* – М. : Прогресс, 1986. – С. 276–288.
11. Бурдуковская Л. П. Информационная культура и коммуникация : автореф. дис. ... канд. культурол. наук : 24.00.01 / Л. П. Бурдуковская. – М., 2005. – 18 с.
12. Висоцька О. Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства) : монографія / О. Є. Висоцька. – Д. : Інновація, 2009. – 316 с.
13. Кондратенко П. Б. Коммуникационная деятельность как организация социального пространства / П. Б. Кондратенко. – Хабаровск : Изд-во ХГТУ, 2001. – 104 с.
14. Дьюи Д. Психология и педагогика мышления / Д. Дьюи. – М. : Совершенство, 1997. – 205 с.
15. Казанцева В. П. Информационная культура личности: социально-философский анализ : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.11 / В. П. Казанцева. – Красноярск, 2009. – 16 с.
16. Дрожжина С. В. Аксиологічно-екзистенційні детермінанти інформаційного суспільства / С. В. Дрожжина, І. М. Кобзар // *Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич.* – К. : Гілея, 2014. – Вип. 80 (1). – С. 190–196.
17. Алехнович А. С. Категория экзистенциального сознания в системе гуманитарных наук [Электронный ресурс] / А. С. Алехнович. – Режим доступа: <http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2012/1>.
18. Жидкова О. О. Проблемы взаимодействия человека и информационной среды [Электронный ресурс] / О. О. Жидкова. – Режим доступа: sps.kture.kharkov.ua/articles/Статья6.doc.

19. Костина А. В. Тенденции развития культуры информационного общества: анализ современных информационных и постиндустриальных концепций [Электронный ресурс] / А. В. Костина. – Режим доступа: http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/4/Kostina_Information_Society/.
20. Огорокова В. В. Індивідуалістичні засади інформаційного суспільства та їх вираження в утопіях майбутнього / В. В. Огорокова // Гілея : наук. вісн. : зб. наук. пр. / голов. ред. В. М. Вашкевич. – К. : Гілея, 2014. – Вип. 90 (11). – С. 191–194.

ИНФОРМАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА И ФОРМИРОВАНИЕ «ЧЕЛОВЕКА ИНФОРМАЦИОННОГО»

Прудникова Е. В.

Проанализирована информационная культура личности как условие успешной адаптации человека к жизни в информационном обществе. Обосновывается, что современный человек становится невыносимым без информационных технологий, оказывающих огромное влияние на все его существование – как биологическое, так и социальное. Показано, что информационная техника таит в себе не только гуманистические возможности, но и может осуществлять негуманистическое влияние на личность и общество в целом.

Ключевые слова: *информационное общество, информационная культура, информационные технологии, личность.*

INFORMATIVE CULTURE AND FORMING OF «MAN INFORMATIVE»

Prudnykova O. V.

It is underlined in the article, that information always influenced as on forming of personality, her world view, stereotypes of behavior, degree of public activity and general culture, so on functioning of different task forces and society on the whole.

It is shown that one of links, that unites all public system, a man, that at the same time comes forward both as a subject and object of social interests, necessities and spiritually-moral values, ideals, persuasions and aspirations, is. Direct-coupled with an informative sphere moral values substantially influence on behavior and activity of man, form all system her individually-public relations. Exactly a man as the greatest social value accumulates in the basic forms of the vital functions and informatively fixes intercommunication material and spiritual, representing life as objective reality in an integral kind, where her interdependent interests, moral values, ideals, her culture, religious tastes and subjective understanding of sense of life, appear inwardly.

Society becomes a that universal materially-spiritual sphere in that personality will realize itself integrally. Forming of new man – «man informative» – it one of base descriptions of informative society. It is underlined that in this description especially important and meaningful is that there must be personality in the conditions of informatization. In the conditions of

development of informatization each of the dialectical associate beginning of man: physical, psychical and social, requires the special taking into account, as only in this case

Grounded, that informative society as society of new type new possibilities of informative society can be to a full degree used for development of man, has a row of features in comparing to the previous types of societies. There is a sharp increase of amount of informative streams and technical equipment, that not only provides circulation of information in society but also provides viability of informative society, finds out new problems and difficulties in co-operation of different task forces. Social communications and social co-operation on the whole take place now on the other, than twenty or thirty years back. In the different spheres of human activity there are processes of integration, that cause the process of globalization. The single global of communication system that provides humanity the large volumes of accessible information appears. Changes in the field of a production, in a cultural environment, in a language environment cause a change in the models of behavior of man. And these models must be intelligent and accepted by a man foremost at cultural level.

It is shown that today position of man in society did not decrease the value of knowledge in life of man, and vice versa, increased, as position in society is in a great deal determined by a capacity for treatment of information. All, that a man has now, she is under an obligation to ability to perceive and process information. As far as a man is able and owns by skills of receipt, treatment and use of information, can say the level of her informative culture. On forming of lifestyle and standards of behavior of modern man, foremost the order of communicative co-operations and changes of them influences social-psychological forms in the conditions of development of the informatively-technical world to assert that activity and personality, going near the concept of informative culture of personality does not conflict with each other, and mutually enrich each other. An interlink between them is work. For an origin and realization of creative activity it is necessary to form a capacity for such activity, that envisages education of creative style of thinking, the presence of that distinguishes an informatively-cultural man, in turn.

It will be that a man in informative society yields to influences of processes of informatization and changes force-feed information technologies. Modern technologies, joining in the environment of public relations, become the important factor of social transformations, thus, their influence on a man often enough has the brightly expressed negative character. A thesis is grounded, that the standard of culture of modern man is determined him by an informative culture, and the informative culture of personality, as a culture in general, represents active creative activity of man and, thus, development of man, as a subject of this activity. As speech goes about a culture informative, activity of man means directly related to information. An informative culture envisages not only certain knowledge but also certain addition of these knowledge for anything, in connection with anything, and perfection of them in the process of that or other activity, including the activity related to information.

Key words: *informative society, informative culture, information technologies, personality.*

